

NOU

Norges offentlige utredninger 2012: 2

Bestilling av publikasjoner

Offentlige institusjoner:
Departementenes servicesenter
Internett: www.publikasjoner.dep.no
E-post: publikasjonsbestilling@dss.dep.no
Telefon: 22 24 20 00

Privat sektor:
Internett: www.fagbokforlaget.no/offpub
E-post: offpub@fagbokforlaget.no
Telefon: 55 38 66 00

Publikasjonene er også tilgjengelige på
www.regjeringen.no

Trykk: 07 Aurskog 01/2012

NOU 2012: 2

Utenfor og innenfor

Norges avtaler med EU

Hver tredje sportsbutikk taper penger

Gull i gamle funn

Sveas-tap i Høyesterett

Norge trekvart medlemsland

NOU Norges offentlige utredninger 2012
Utenfor og innenfor
Norges ansvar med EU

TEKAMPEN

Mye tyder på at det å påføre Israel et tap av å bli overvåret er en viktig del av Chuck Palahnuks prosjekt.

MENINGER

NYE MENINGER
Ingen mening

EU-TRANTNING Medlemskapet er et stort og viktig spørsmål for Norge. Det er viktig å sikre at Norge har innflytelse over beslutningene som tas i Brussel.

Spådommer gjort til skamme

VEI-MELET EØS - Innri videre

For Norge er det viktig å sikre at vi har innflytelse over beslutningene som tas i Brussel.

ring om vtalen

DEBATT

Verdens økonomiske tyngdepunkt skifter med et og med tid. For Norge er det viktig å sikre at vi har innflytelse over beslutningene som tas i Brussel.

Glem Kina

Norge tjener fett på EU

NORGE OG EUROPA

EØS har vært gull verdt for norsk økonomi, men medlemskapet vil være enda mer avgjørende for Norge i fremtiden.

Meninger II
Vi må få en slutt på anbudsrynnellet mange norske kommuner blir utsatt for.

Ingen, bortsett fra Kristelig Folkeparti, liker EØS-avtalen. Men den er kompromisset som norske politikere og velgere kan enes om, skriver **Stein Aabo**.

n Ønsket Status

I mangel av et bedre alternativ

30 år med EØS. Europarådet viser at begge parter taper i kampen i 1994. Inne i tiden taper medlemskapet, nei siden selvklarer. Norge har lovd brukket med begge underlagene.

Kommunikasjon
Månsen Næver

Innenforlandet Norge

190
Europarådet ca 12 mill • Ligeveit ca 175

OM UTVALGET

- **Nedsatt av Utenriksdepartementet 7. januar 2010**
- **Forskningsbasert, bredt sammensatt**
- **Uavhengig**

- **12 medlemmer**
- **Sekretariat**

STORT MANDAT (UTDRAG)

”utvalget skal foreta en bred og grundig vurdering av politiske, rettslige, forvaltningsmessige, økonomiske og andre samfunnsmessige konsekvenser (herunder velferds- og distriktpolitiske av EØS-avtalen”.

”utvalgets arbeid skal inkludere en gjennomgang av erfaringene med Schengen-avtalen og øvrige samarbeidsordninger med EU”

BRED PROSESS

- 21 eksterne utredninger
- 10 debattmøter
- Møter med referansegruppen
- Andre innspill

Se www.europautredningen.no

RAPPORTEN

Stor tjukk sak

28 kapitler – over 900 sider

Tung å bære – men lett å lese!

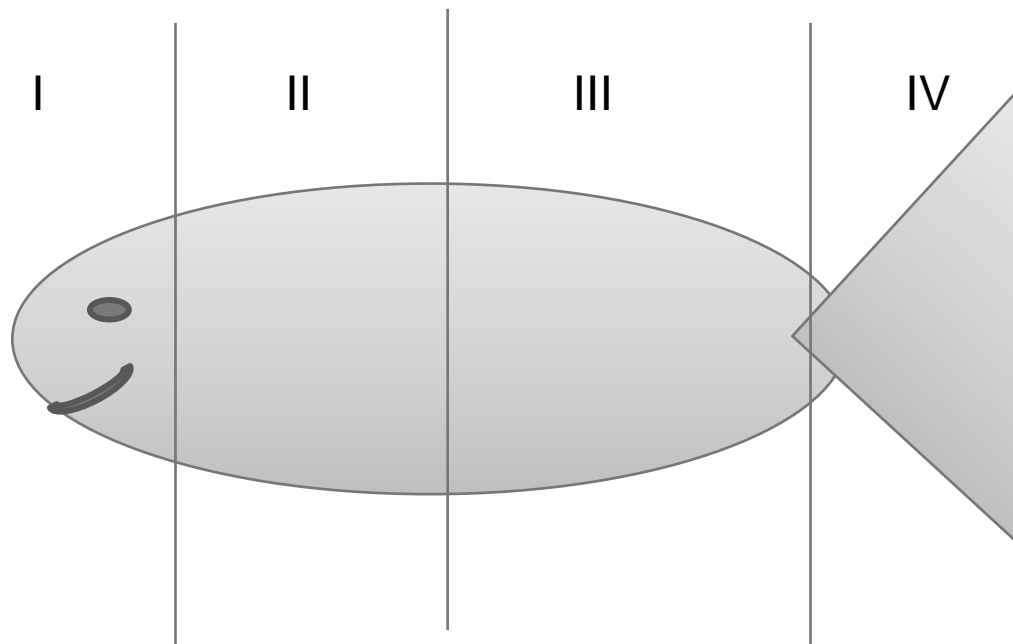
Hovedbudskap (5 sider). Hovedtrekk og avsluttende merknader i hvert kapittel

Hovedsakelig enstemmig (eller meget bredt flertall)

SENTRALE SPØRSMÅL

- (1) Omfang og innhold av Norges avtaler med EU
- (2) Utvikling og drivkrefter i forholdet til EU
- (3) Konsekvenser for norsk politikk og samfunnsliv

DISPOSIJONEN

DEL I HOVEDTREKK

1. Hovedbudskap
2. Utvalgets mandat og sammensetning
3. Norges avtaler med EU
4. Historisk utvikling av Norges forhold til EU
5. Hovedtrekk ved EØS og de andre avtalene med EU

DEL II EU-AVTALENE UTVIKLING OG VIRKEMÅTE

- 6. Utvikling av avtalene med EU 1992-2011**
- 7. Gjennomføring av EU/EØS-retten i norsk rett**
- 8. Forvaltningen**
- 9. Medvirkning og påvirkning**
- 10. Etterlevelse og kontroll**
- 11. Stortinget og europapolitikken**
- 12. Kunnskap og debatt om avtalene med EU**
- 13. Andre parters syn på Norges avtaler med EU**

DEL III EU-AVTALENE BETYDNING PÅ VIKTIGE SAMFUNNSOMRÅDER

14. Økonomi og næringsliv

15. Næringspolitikk

16. Arbeidsliv og arbeidsmarked

17. Velferd og helse

18. Distrikts- og regionalpolitikk

19. Energi, klima og miljø

20. Andre viktige samfunnsområder

21. Mat, landbruk og fisk

22. Politisamarbeid, grensekontroll og innvandring

23. Utenriks-, sikkerhets- og forsvarspolitikk

24. Norges økonomiske bidrag til EU og EU-landene

25. Norges samlede tilknytning til EU

DEL IV AVSLUTNING

26. Europeiseringen av Norge 1992-2011

27. Utenfor og innenfor – Norges europeisk dilemma

28. Veien videre

Vedlegg

MODELL ELLER LAPPETEPPE?

- EØS – men også mange andre avtaler
- Spesiell tilknytningsform

UTENRIKS OG INNENRIKS

***Utenrikspolitisk* avtaleverk**

- Forholdet til EU, til 27 EU-land og 2 EFTA-land

Store *innenrikspolitiske* virkninger av avtalene

- Bredde: Påvirker nesten alle samfunnsområder
- Dybde: EU-tilpasningen hverdagsliggjort
- Omfattende europeisering av Norge 1992-2011

UTVIKLING 1992-2011

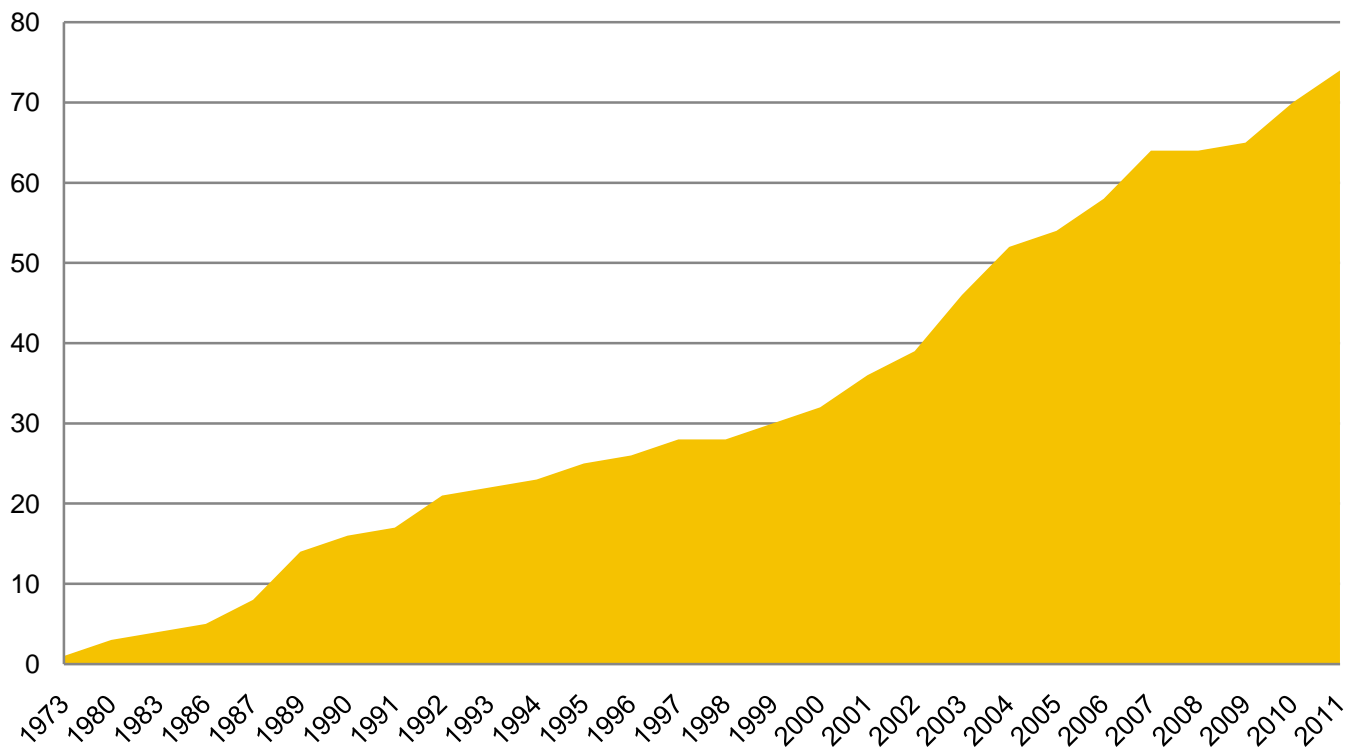
- (1) Nye avtaler med EU**
- (2) Nye land med i avtalene med EU (geografisk utvidelse)**
- (3) Nye rettsakter i eksisterende avtaler med EU**
- (4) Tolkning og praktisering av eksisterende avtaler med EU**
- (5) Ensidig norsk tilpasning til EU utover avtalene**

Samme utvikling langs alle aksene – stadig tettere samarbeid

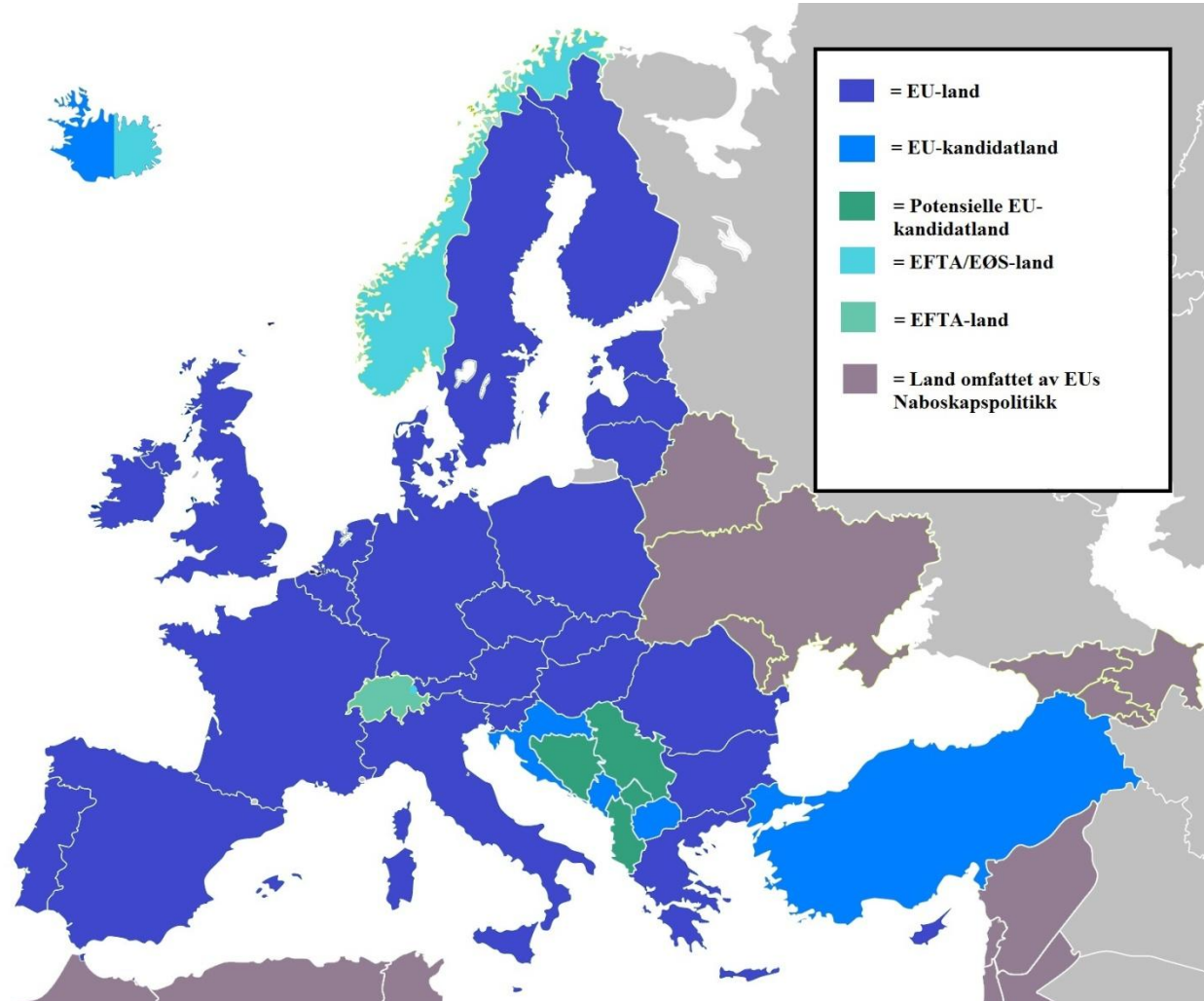
Ingen deler av samarbeidet er reversert

STADIG FLERE AVTALER

ANTALL GJELDENDE AVTALER MED EU, ETTER
INNGÅELSESTIDSPUNKT (KUMULATIV OVERSIKT)

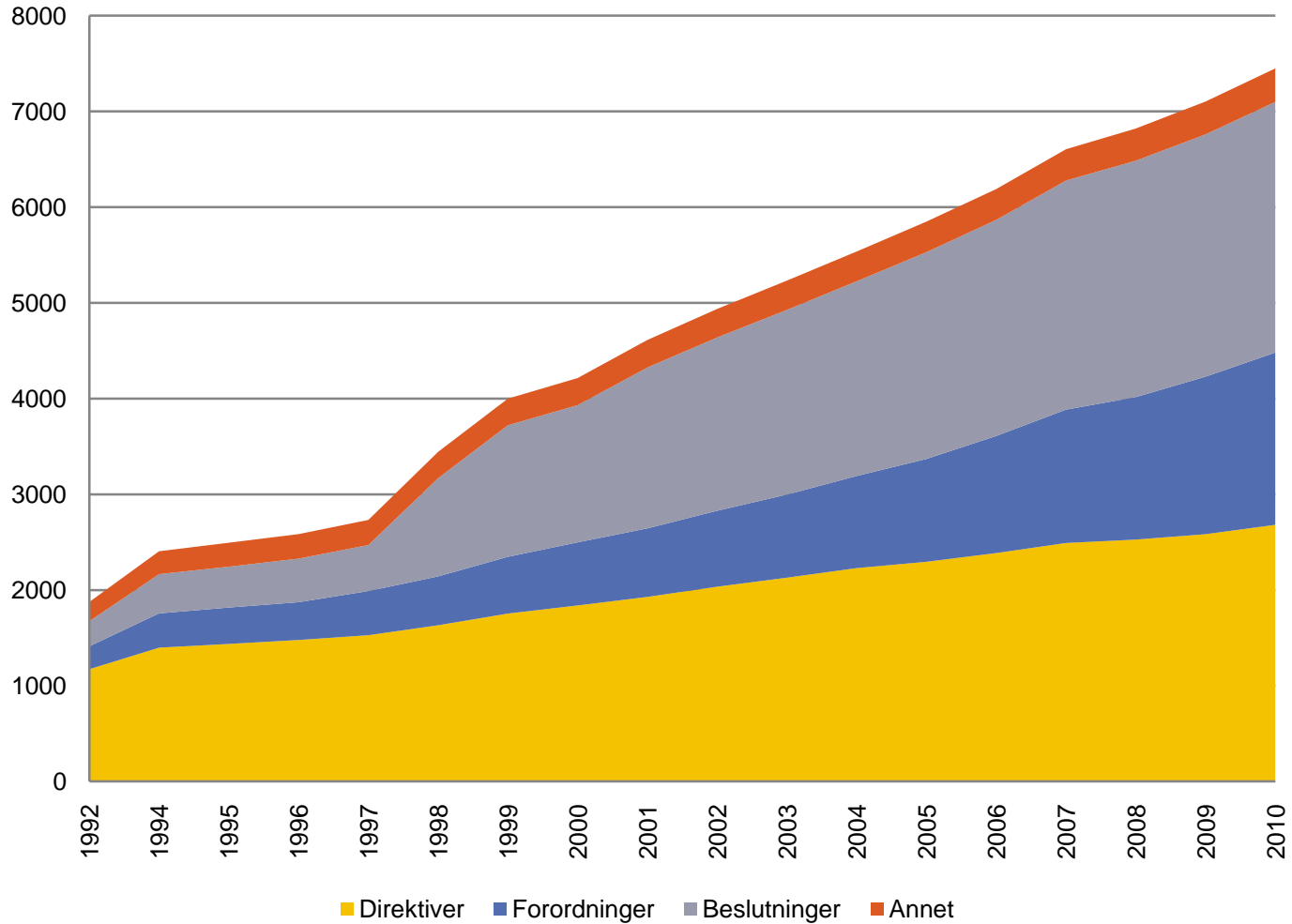

STADIG FLERE STATER

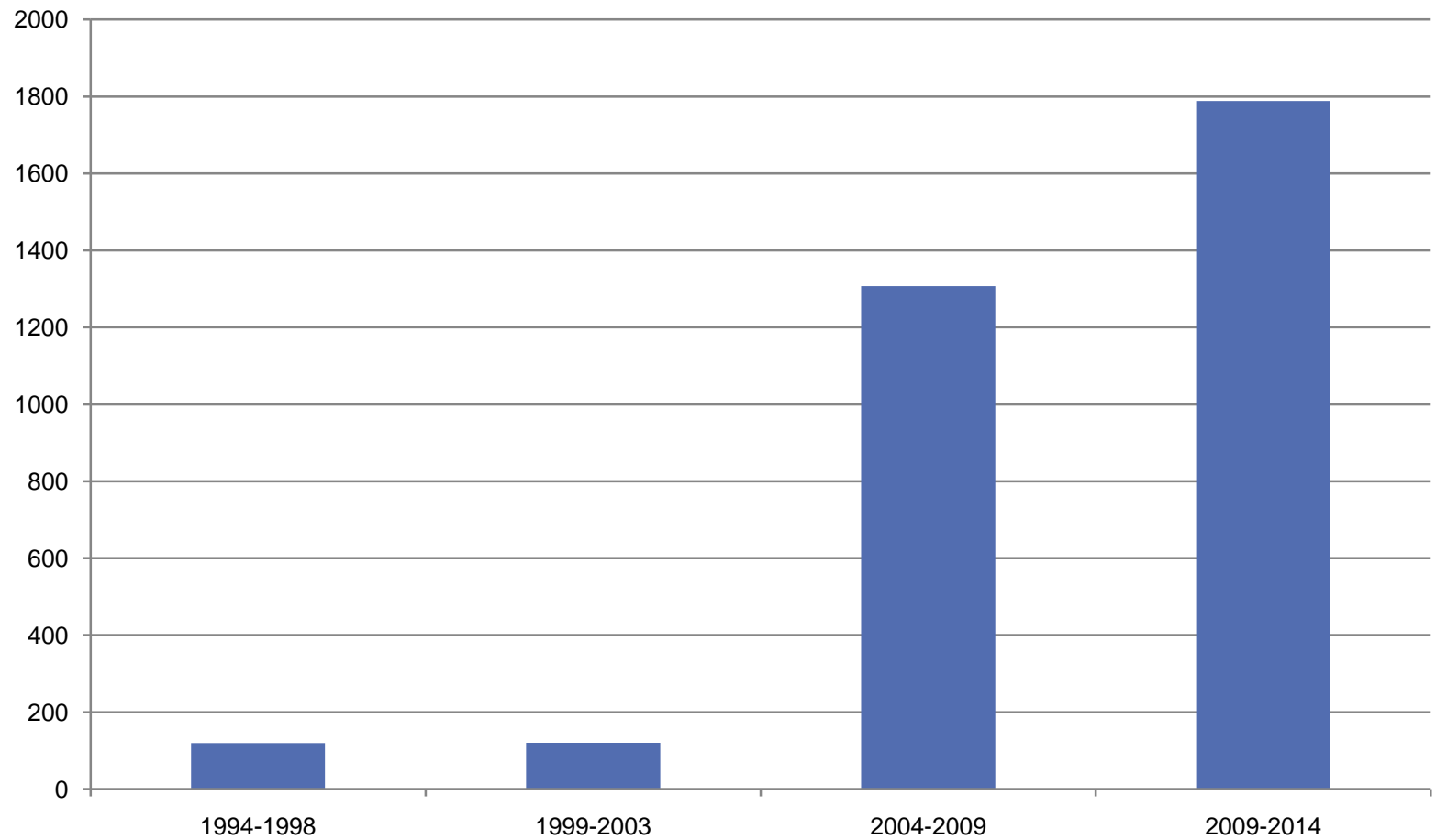

FLERE RETTSAKTER

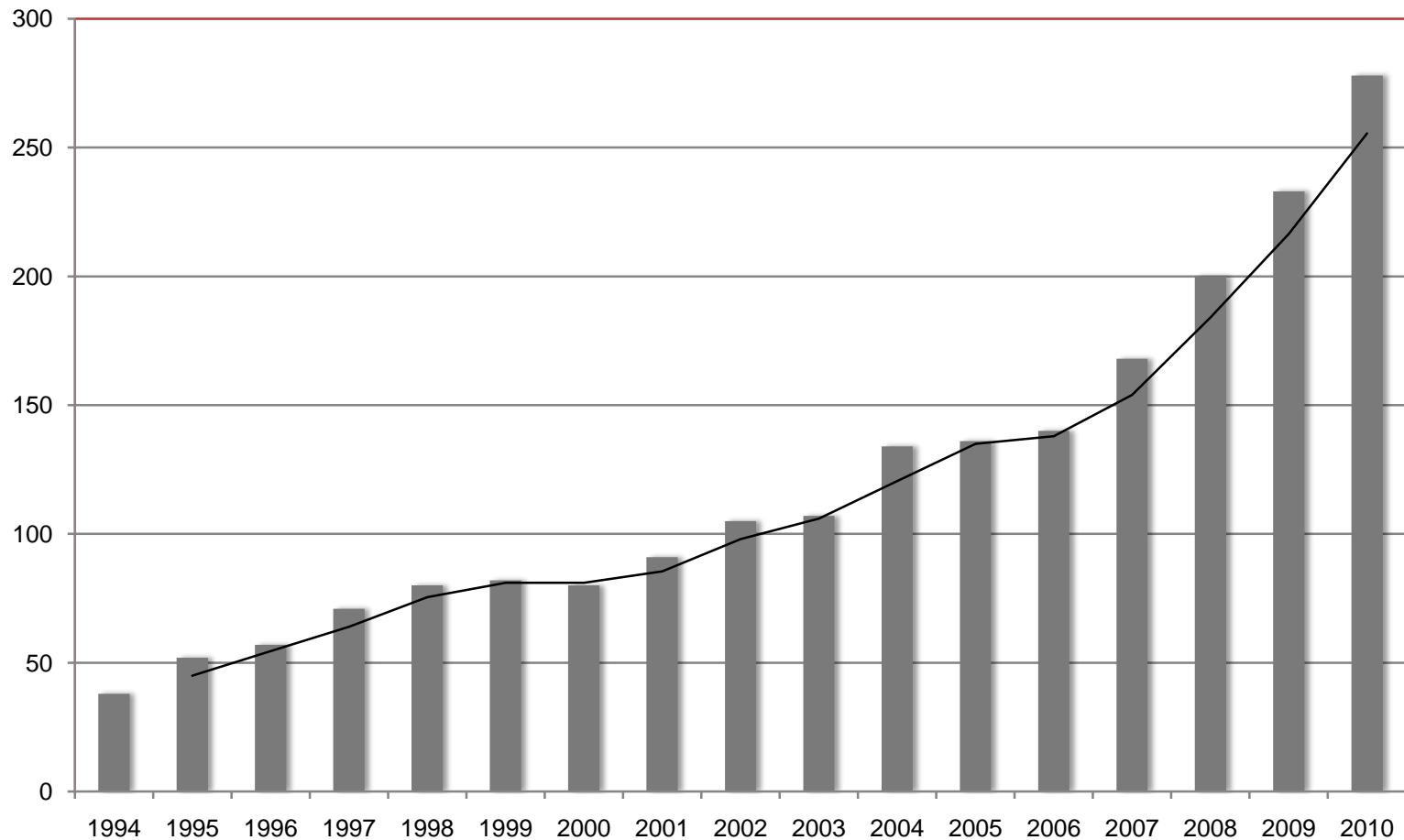
FIGUR 6.3 UTVIKLINGEN AV ANTALL RETTSAKTER I EØS OVER TID

EØS-MIDLENE

EFTA/EØS-DELTAKELSE I EU-PROGRAMMER OG BYRÅER

CA 1/3 AV ALLE NORSKE LOVER ER ENDRET PGA EU/EØS

SAMLET TILPASNING

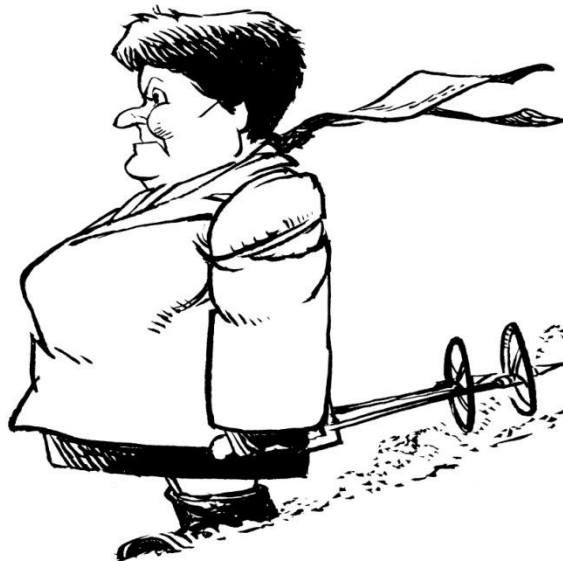
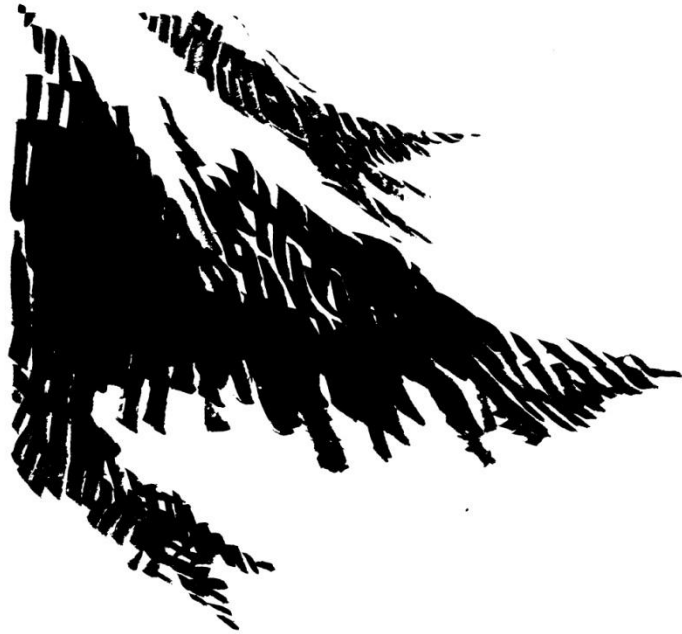
Svært omfattende til sammen

Norge langt tettere tilknyttet EU enn de aller fleste er klar over

**Overtatt anslagsvis 3/4 av EU-samarbeidet
(sammenlignet med de som er med på alt)**

Gjennomført EU-forpliktelsene effektivt

RESPEKT FOR FOLKEAVSTEMNING:

INGEN KNEKK
I KVERNE!

KLASSEKAMPEN

13.12.94

LITE KONTROVERSIELT

- **EU-saken – et politisk stridstema i alle år**
- **EØS og Norges avtaler med EU – et kompromiss**
 - 287 voteringer i Stortinget – 265 enstemmig
 - 17 veto-saker
 - Alle regjeringer har styrt på grunnlag av avtaleverket
 - Konsistent norsk europapolitikk etter 1994 til i dag, uavhengig av skiftende regjeringer

IVARETATT NORSKE INTERESSER OG VERDIER

Perioden 1992-2011 – svært god for Norge

Vanskelig å isolere effektene av europeisk samarbeid

EØS og de andre avtalene har fungert som en fast og forutsigbar ramme for forholdet til EU

Ulike virkninger på ulike områder

Passform og handlingsrom

DEMOKRATISKE PROBLEMER

Avtalene med EU er demokratisk forankret, men:

- **Lite representasjon og deltakelse**
- **Lite kontroll og ansvarliggjøring**
- **Lite åpen og opplyst samfunnsdebatt**
- **Rettsstat og rettigheter styrket**

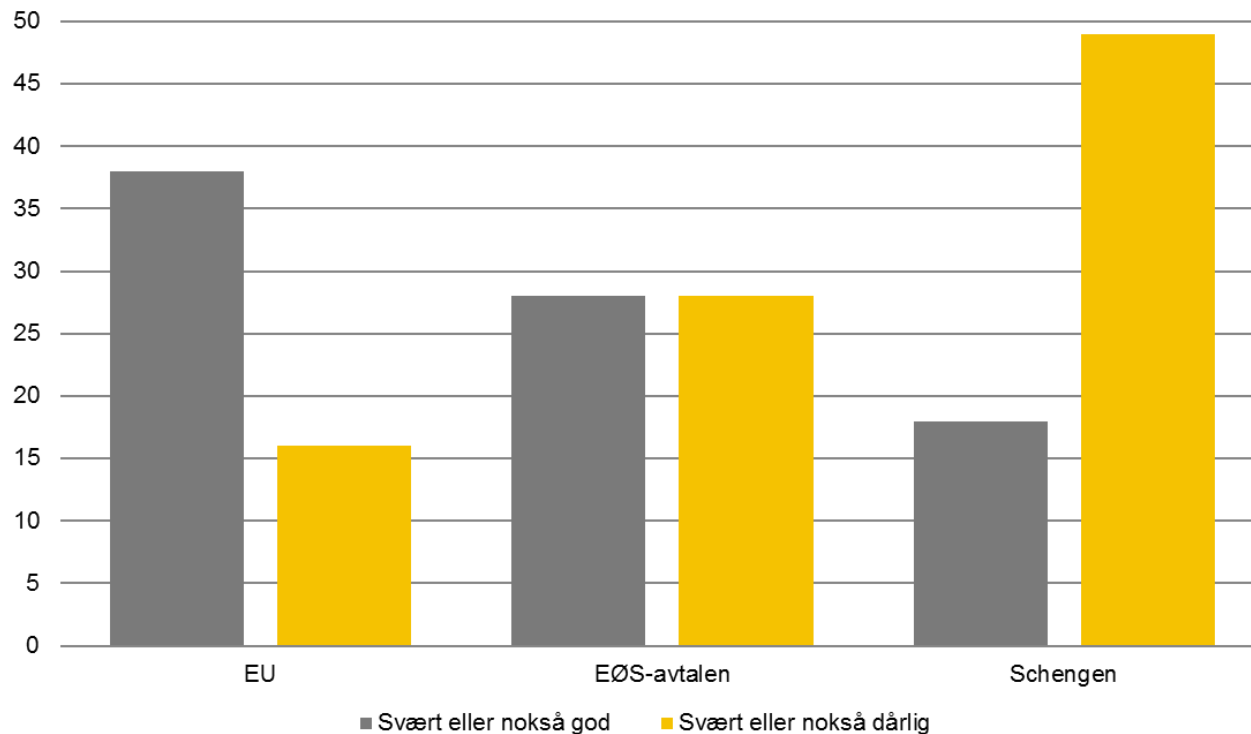
LITE KUNNSKAP OG DEBATT

Partier

Media

Skole

Borgere

ROBUST, MEN SÅRBAR

Robust:

- Vart i snart tjue år
- Aldri reforhandlet
- Upåvirket av store endringer og kriser i EU

Sårbar:

- Nasjonalt kompromiss
- Betinget av eksterne forhold
 - EU
 - EFTA
 - Andre tredjeland

FORSLAG TIL ENDRINGER INNENFOR DAGENS TILKNYTNINGSFORM

- **En felles ramme rundt Norges avtaler med EU?**
 - Rundt alle avtalene eller rundt deler av avtalene?
- **Konstitusjonelle rammer for Norges tilknytning til EU**
- **Styrke Stortingets kontrollfunksjon**
- **Andre anbefalinger**

NOU

Norges offentlige utredninger 2012: 2

Bestilling av publikasjoner

Offentlige institusjoner:
Departementenes servicesenter
Internett: www.publikasjoner.dep.no
E-post: publikasjonsbestilling@dss.dep.no
Telefon: 22 24 20 00

Privat sektor:
Internett: www.fagbokforlaget.no/offpub
E-post: offpub@fagbokforlaget.no
Telefon: 55 38 66 00

Publikasjonene er også tilgjengelige på
www.regjeringen.no

Trykk: 07 Aurskog 01/2012

NOU 2012: 2

Utenfor og innenfor

Norges avtaler med EU

